

Гриценко, К. Г. Особливості вибору та вимірювання змінних при оцінюванні ефективності страхових компаній методом стохастичної границі [Текст] / К. Г. Гриценко // Моніторинг, моделювання та менеджмент емерджентної економіки: збірник наукових праць Третьої міжнародної науково-практичної конференції (10-12 вересня 2013 р). Черкаси: 2013. – С. 17-18.

ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРУ ТА ВИМІРЮВАННЯ ЗМІННИХ ПРИ ОЦІНЮВАННІ ЕФЕКТИВНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ МЕТОДОМ СТОХАСТИЧНОЇ ГРАНИЦІ

К.Г. Гриценко,

м. Суми, ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»

Порівняльна оцінка ефективності діяльності окремих СК представляє значний інтерес для всіх учасників страхового ринку, а задача оцінки та управління ефективністю діяльності разом з задачею забезпечення фінансової стійкості утворюють ключовий аспект функціонування СК і страхового ринку в цілому, який підлягає постійному моніторингу з боку як самих СК, так і регулятора страхового ринку. Тому питання оцінки та управління ефективністю СК характеризуються підвищеною актуальністю.

В закордонних дослідженнях, присвячених оцінці ефективності діяльності СК, широкого розповсюдження набув економетричний підхід SFA (Stochastic Frontier Analysis) заснований на побудові границь ефективності та визначенні відхилення від них в якості міри неефективності. Цей підхід передбачає вибір і вимірювання вхідних і вихідних змінних в залежності від підходу до опису функціонування СК.

Розглядають три основних вхідних фактори виробництва страхового продукту: праця (кількість працівників), обслуговування бізнесу (характеризується величиною оборотних активів) і капітал. Причому в більшості досліджень використовується лише дві вхідні змінні – праця і капітал. Виділяють три види капіталу: фізичний – основні засоби, власний капітал і залучений капітал (страховий фонд). Оскільки фізичний капітал становить лише невелику частину загального капіталу, то його часто не розглядають окремо, а враховують разом з таким фактором виробництва, як обслуговування бізнесу.

Зазначимо, що у випадку оцінки ефективності витрат (cost efficiency) або оптимального рівня прибутку (profit efficiency) замість факторів виробництва використовують їх ціни, що дозволяє врахувати ефективність СК з урахуванням відносної вартості факторів виробництва (аллокативну ефективність). Зауважимо, що вартість факторів виробництва має особливості вимірювання. Зокрема, інформація про кількість співробітників СК часто не є загальнодоступною по всіх СК у виборці. У зв'язку з цим ціна праці для окремої СК може бути розрахована як витрати на одного працівника, скореговані на рівень продуктивності за наступною формулою:

$$w = \frac{V}{L} \cdot \frac{L}{S} = \frac{V}{S}, \quad (1)$$

де: w – ціна праці; V – витрати на оплату праці; L – кількість працівників; S – валова сума страхових премій. Ціни обслуговування бізнесу та капіталу можуть бути розраховані як відношення, відповідно, величини оборотних активів і капіталу до валюти балансу.

Вихідні змінні (випуски) СК визначаються в залежності від обраного підходу до опису функціонування СК. Найчастіше використовується підхід на основі доданої вартості (value added). Він передбачає, що СК створюють додану вартість, розміщуючи кошти, отримані за договорами ризикового страхування, на

інвестиційному ринку та здійснюючи страхові відшкодування та адміністративні витрати.

Серед науковців точиться дискусія стосовно допустимості використання страхових премій в якості випуску СК, бо вони представляють собою валовий дохід СК, а отже такий випуск не враховує посередницького характеру діяльності СК. Тому в якості випусків СК частіше використовують величини страхових виплат, поповнення страхових резервів і фінансових інвестицій.

Державний вищий навчальний заклад
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

State Higher Educational Institute
“UKRAINIAN ACADEMY OF BANKING
OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE”